

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav anglistiky a amerikanistiky/Ústav anglického jazyka a didaktiky

Náměstí J. Palacha 2, 116 38 Praha 1, Tel. 02-21619341, Fax 02-21619382

Petra Melíšková, Secondary prepositions in English and Czech contemporary journalistic texts,
Bakalářská práce. UK FF, Praha, Ústav anglistiky a amerikanistiky/Ústav anglického jazyka a didaktiky, září 2008
Oponentský posudek

V úvodu své bakalářské práce Petra Melíšková píše, že studie má za cíl srovnání sekundárních předložek ve dvou typech současných britských novin, seriózním tisku a bulváru, a následné srovnání se situací v obdobném typu českých novin. Takto shrnuto vypadá cíl práce rozumně a zajímavě. Bohužel práci předznamenává chyba v samotném českém názvu („moderních publicistickém textu“), nehledě na sporný překlad do angličtiny (contemporary journalistic texts). V podobném duchu se nese zbytek textu až do konce a tento fakt vrhá stín na výsledky práce. Autorka mj. konstatuje, že Daily Mail obsahuje „most complex prepositions“, zatímco Sun „most different types of prepositions“. Blesk a MF Dnes obsahují téměř shodný počet, ovšem v Blesku autorka nachází menší počet odlišných typů. Dospívá k závěru, že oproti očekávání převyšuje seriózní tisk bulvár z hlediska absolutního výskytu a rozmanitosti užitých předložek v češtině i v angličtině (v níž jsou rozdíly méně výrazné). Srovnávání z hlediska rekurence, míry stability a další je poměrně problematické (jak vyplývá z dalšího).

Vedle některých dílčích výhrad, jako je např. nepřilíš šťastné užívání termínu „broadsheet“ (vzhledem k tomu, že autorce jde o stylistický kontrast mezi intelektuálnějším typem novin, qualities, a bulvárem, tabloids; přitom The Daily Mail je čast označován jako „broadsheet quality in a tabloid format“), mám řadu dalších námitek. Název práce je poněkud nejednoznačný v tom, že práce nezkoumá celou třídu sekundárních předložek, ale pouze dvou- a více slovné předložky. Tento fakt není při vymezení toho, co se v práci míní pojmem sekundární předložka (str. 21-22), příliš zdůrazněn. Tím spíš, že v oddílu 5.4.1 při porovnávání s českými výsledky autorka zmiňuje výrazný podíl jednoslovných sekundárních předložek položek v MF Dnes a Blesku a teprve v dalším oddílu v závorce poznamenává, že ze srovnání s anglickými soubory jednoslovné české předložky vyjímá. Nicméně na str. 40 se k nim v diskusi opět vrací. Je to jeden z důsledků toho, že práce je naroubována na výsledky autorčiny předchozí diplomové práce zaměřené na české předložky v novinovém jazyce, která byla ovšem pojata poněkud odlišně (zahrnuje např. diachronní hledisko atd.).

S vymezením přeložek souvisí i další problém. Autorka ztotožňuje pojmy stabilita předložky a degree of prepositionality (str.21), což nejsou nutně totožné věci. Zatímco míra předložkovosti se vyjadřuje pomocí gramaticko-sémantických rysů, ustálenost považuje např. Blatná (2006, 12) za věc frekvenční/statistickou a za jeden ze souborů definičních rysů víceslovných předložek. Diplomandka si naproti tomu míru ustálenosti a míru prepozicionality vykládá velmi svérázně. U anglických komplexních předložek (str. 23) považuje za „stabilizované“ ty, které našla v „Klégrovi“ (ten ovšem zařazuje do slovníku všechny sekvence, které více či méně plní v dané příkladu funkci předložky bez ohledu na jejich další rysy, tedy i „stabilitu“). U českých předložek se autorka podobně odvolává na české prameny a dokonce uvádí (str. 41 a jinde), že u hraničních případů se spoléhá na vlastní „personal judgment“?!? Bohužel přitom nebere v potaz funkční hledisko, což vede k tomu, že v okamžiku, kdy narazí na výraz neuvedený v žádném z pramenů, určí ho často chybně.

Pokud jde o koncepci, řada věcí mi není příliš jasná. Proč je např. délka excerpovaných textů měřena ve větách? Vzhledem k odlišnému charakteru zkoumaných novin je na místě se ptát, zda průměrná délka vět v nich je skutečně stejná a zda tedy vzorky jsou kvantitativně srovnatelné. Navíc vymezení věty nepočítá s otazníkem, vykřičníkem (str. 20) atd. Standardní způsob je měřit délku textu počtem slov. Autorka se navíc nikde nezmiňuje o tom, jaký typ „žurnalistických textů“ volila (a v jakém poměru), ani o tom, zda do obou (resp. čtyř.) textových souborů volila články žánrově srovnatelné či nikoli. Vyrozuměl jsem také, že zkoumané texty nemá v elektronické podobě, což je vzhledem k množství žurnalistických textů na webu s podivem a ztěžuje to jejich zpracování..

Z osmi cílů, které si autorka stanovila (str. 22-23), považují některé za samoúčelné, např. zkoumání počtu komponent u předložek, stejně tak distribuci a kombinace předložek u PNP výrazů

(práce nemá být replikací Klégrovy studie). Nešťastné je podle mě i zkoumání premodifikace u těchto výrazů (viz níže) a vzhledem k nedostatku kritérií i zjišťování míry prepozicionalizace.

Myslím, že práci by bylo pomohlo, kdyby byla diplomandka provedla pečlivější rešerše a doplnila zejména tyto dvě monografie: Blatná Renata (2006) *Víceslovné předložky v současné češtině*, Nakladatelství Lidové Noviny/ÚČNK, Praha; Hoffmann Sebastian (2005) *Grammaticalization And English Complex Prepositions. A Corpus-Based Study*, London & New York: Routledge.

Jedním z hlavních problémů práce vidím v tom, že z celkového počtu 71 tokens (str. 33) v anglických novinových textech je podle mého názoru chybně určeno 15 položek (cca 20 %). V žádném případě nelze považovat za předložku výraz *in a/another bid to* (convince, make, ease, outflank) nebo *by the mid 1980's* nebo *playing into the hands of* (terrorists). Velmi bych se zdráhal považovat za předložku výrazy jako *in another backlash against Labour*, (insight) *into the impact of multiculturalism*, (to place a fortune) *into the benefit of families* a další. Vzhledem k tomu, že počet více či méně sporných předložek v anglických textech činí přes 1/5 celkového počtu, je věrohodnost výsledků práce velmi ohrožena. Co víc, v textu a v tabulkách si čísla často odporují, což rozhodně nebudí důvěru. Např. na str. 25 je uvedeno, že v Daily Mail je 37 tokens, na str. 33 se mluví o 38 tokens. V tabulkách jsem objevil další nesrovnalosti:

- 25, 26: počet PNP types se v Table DailyMail/1 a v Table DailyMail/2 neshoduje; v prvé je zmíněno 24 v druhé 25 types
- 40: obsah Table A numericky nesouhlasí s údaji uvedenými dříve v textu, pokud jde o tokens (DM 37, Sun 33 = 70; na str. 33 uveden 71 tokens) ani pokud jde o types (DM 30, Sun 32 = 62; dle str. 33 by to mělo být 56 types)

Nepřesností je v textu mnohem víc: na str. 38 se dočteme, že „Table B provides a complete list of all unstabilized prepositions“, přitom tento seznam obsahuje Table C o stránku dál; na str. 40 je odkaz na neexistující Section 5.3.1 atd.

Výčet sporných tvrzení v textu by byl dlouhý. Namátkou: str. 26 je užití *another* ve spojení „in another bid“ označeno jako premodifikace; na str. 38-39: je původ předložek *mezi*, *podle* včetně označen jako „unclear“, ač. např. Machek v etymologickém slovníku uvádí „*mezi*“ pod substantivem „*mez*“; předložky „*během*“ a „*navzdory*“ nejsou podle mě deadverbiální.

Celkovému dojmu nepomůže ani jazyková úroveň textu, která je velmi nevyrovnaná, vyskytuje se v něm množství chyb (časté vynechávání členů, chybné užívání časů) a v některých případech jsou formulace na hranici srozumitelnosti (str. 42: *The outcome for both The Daily Mail and The Sun demonstrates resemblance in amount of prepositions found ...*). Jejich výčet by byl velmi dlouhý, uvádím namátkou jen některé:

- chyby v Contents: 2.1 Function > Functions v textu; 2.2 Characteristic > The Characteristic v textu; 2.4 Linguistic místo Linguistic
- 21: from journals (sic!) The Daily Mail ... and The Sun
- 21, 22, 43 se sloveso „regard“ systematicky užívá se špatnou valencí (V-O) místo V-O-as-O
- 24: the letter > the latter
- 40 (a jinde): systematicky užíváno anglické „register“ mylně ve významu českého „soubor, souhrn, rozsah“ (místo „range, gamut etc.)
- 21-23 (a jinde): velmi iritující užívání slova „criterion“; autorka jím míní jednotlivé kroky a cíle, které chce realizovat („The fifth criterion was to learn the number and frequency of prepositions ...“)

Shrnutí. Přestože základní myšlenka projektu je nosná, jeho zpracování podle mě zůstává daleko za očekáváním. Projekt není dostatečně promyšlen (vymezení rozsahu a skladby zkoumaného vzorku, pojmu sekundární resp. víceslovná předložka, dílčích cílů atd.), nebylo přihlédnuto k relevantní literatuře (Blatná), poměrně velký počet výrazů je mylně určen jako předložka, což znehodnocuje výsledky. Ani jazyková úroveň není zcela uspokojivá. Celkově se proto domnívám, že předložená bakalářská práce je do té míry povrchně a nedbale zpracována, že je třeba ji předělat.

V Praze, dne 5.9. 2008

Prof. PhDr. Aleš Klégr